

Dokument na rokovanie

B9-0405/2023

2.10.2023

NÁVRH UZNESENIA

predložený na základe vyhlásení Rady a Komisie

v súlade s článkom 132 ods. 2 rokovacieho poriadku

o situácii v Náhornom Karabachu po útoku Azerbajdžanu a o pokračujúcich hrozbách voči Arménsku
(2023/2879(RSP))

Željana Zovko, Andrey Kovatchev, Michael Gahler, Rasa Juknevičienė, David McAllister, Paulo Rangel, Andrius Kubilius, Isabel Wiseler-Lima, François-Xavier Bellamy, Vladimír Bilčík, Loucas Furlas, Anja Haga, Andrzej Halicki, Sandra Kalniete, David Lega, Miriam Lexmann, Sven Simon, Michaela Šojdrová, Tom Vandenkendelaere, Tomáš Zdechovský
v mene skupiny PPE

Uznesenie Európskeho parlamentu o situácii v Náhornom Karabachu po útoku Azerbajdžanu a o pokračujúcich hrozbách voči Arménsku (2023/2879(RSP))

Európsky parlament,

- so zreteľom na svoje predchádzajúce uznesenia o Arménsku a Azerbajdžane, najmä na uznesenia z 19. januára 2023 o humanitárnych dôsledkoch blokády v Náhornom Karabachu¹, z 15. marca 2023 o vzťahoch medzi EÚ a Arménskom² a z 15. marca 2023 o vzťahoch medzi EÚ a Azerbajdžanom³,
 - so zreteľom na spoločné vyhlásenie predsedu Výboru pre zahraničné veci, predsedu Delegácie pre vzťahy so Zakaukazskom a stálych spravodajcov pre Arménsko a Azerbajdžan z 19. septembra 2023 o útoku Azerbajdžanu na Náhorný Karabach,
 - so zreteľom na vyhlásenie hovorca Európskej služby pre vonkajšiu činnosť (ESVČ) z 29. septembra 2023 o vysídlení ľudí z Náhorného Karabachu,
 - so zreteľom na vyhlásenie vysokého predstaviteľa EÚ z 21. septembra 2023 o vývoji v Náhornom Karabachu,
 - so zreteľom na vyhlásenie vysokého predstaviteľa EÚ z 26. júla 2023 o Azerbajdžane: humanitárna situácia na mieste,
 - so zreteľom na článok 132 ods. 2 rokovacieho poriadku,
- A. keďže 19. septembra 2023 Azerbajdžan začal nevyprovokovanú a neopodstatnenú vojenskú agresiu, ktorú označil za „protiteroristickú operáciu“, proti obranným silám Náhorného Karabachu, ktoré rýchlo premohol; keďže do 20. septembra 2023 už bola podpísaná dohoda o prímerí medzi de facto orgánmi Náhorného Karabachu a Azerbajdžanu; keďže týmto vojenským útokom získal Azerbajdžan kontrolu nad veľkou väčšinou zostávajúcich častí Náhorného Karabachu, ktoré sa ešte nedostali pod jeho kontrolu počas 44-dňovej vojny v roku 2020;
- B. keďže existujú správy, že počas vojenskej operácie Azerbajdžanu proti Náhornému Karabachu bolo zabitých viac ako 350 arménskych civilistov a 400 bolo zranených; keďže existujú správy o nezvestných ľuďoch, čo by sa mohlo rovnať zločinom proti ľudskosti;
- C. keďže v dohode o prímerí s Azerbajdžanom de facto orgány Náhorného Karabachu súhlasili s likvidáciou svojich civilných inštitúcií, ako aj s odzbrojením obranných síl, odovzdaním všetkých zbraní a so stiahnutím sa zo všetkých bojových pozícií a vojenských pozícií; keďže Arménsko nebolo účastníkom rokovaní o dohode o prímerí;

¹ Ú. v. EÚ C 214, 16.6.2023, s. 104.

² Prijaté texty, P9_TA(2023)0081.

³ Prijaté texty, P9_TA(2023)0082.

- D. keďže 28. septembra 2023 Samvel Šahramanjan, de facto prezident Náhorného Karabachu, podpísal dekrét o rozpustení všetkých štruktúr a inštitúcií republiky od 1. januára 2024; keďže od 1. januára 2024 prestane existovať neuznaná Republika Náhorný Karabach;
- E. keďže azerbajdžanská vláda vyhlásila, že zaručí práva civilného obyvateľstva vrátane práv na vzdelanie, kultúrnych práv, náboženských práv a volebných práv do územných samospráv;
- F. keďže hneď po začatí bojov sa začal exodus až 120 000 etnických Arménov obývajúcich Náhorný Karabach; keďže existujú správy, že do Arménska sa už dostalo viac ako 100 000 Arménov; keďže Náhorný Karabach bude čoskoro zbavený arménskych obyvateľov, ktorí tam žijú už po stáročia; keďže záväzky Azerbajdžanu rešpektovať práva miestneho obyvateľstva sa nepovažujú za dôveryhodné;
- G. keďže EÚ poskytla Medzinárodnému výboru Červeného kríža 5 miliónov EUR na humanitárnu pomoc; keďže finančné prostriedky budú určené na pomoc ľuďom presídleným z Náhorného Karabachu do Arménska a na pomoc zraniteľným osobám v Náhornom Karabachu; keďže EÚ poskytla od konca 44-dňovej vojny koncom roka 2020 humanitárnu pomoc vo výške 25,8 milióna EUR; keďže arménska vláda požiadala EÚ o pomoc pri riešení prílevu utečencov prichádzajúcich z Náhorného Karabachu;
- H. keďže Lačinský koridor, jediná cesta vedúca z Arménska do Náhorného Karabachu, bol od 12. decembra 2022 zablokovaný azerbajdžanskými „ekologickými aktivistami“; keďže počas blokády exkláva nedostávala základné služby a tovar, ako sú potraviny a lieky, a bola vystavená výpadkom elektrickej energie; keďže život približne 120 000 etnických Arménov sa stal neznesiteľným, čo viedlo k humanitárnej kríze; keďže 23. apríla 2023 Azerbajdžan zriadil na Lačinskom koridore nelegálne kontrolné stanovisko, a tým ďalej posilnil svoju kontrolu nad cestou;
- I. keďže na základe trojstranného vyhlásenia z 9. novembra 2020, ktorým sa ukončila 44-dňová vojna, mal Lačinský koridor zostať pod kontrolou ruských mierových síl, pričom Azerbajdžan mal zaručiť bezpečnosť osôb, vozidiel a nákladu pohybujúcich sa po Lačinskom koridore v oboch smeroch; keďže ruské mierové sily zohrávali počas blokády Lačinského koridoru pasívnu úlohu a nevyvíjali žiadne úsilie na riadne plnenie svojej misie; keďže blokáda Lačinského koridoru bola porušením trojstranného vyhlásenia zo strany Azerbajdžanu;
- J. keďže konflikt v Náhornom Karabachu sa začal počas rozpadu Sovietskeho zväzu v roku 1988; keďže prvá vojna v Karabachu sa skončila v roku 1994, keď Arménsko prevzalo kontrolu nad celým regiónom a siedmimi priľahlými územiami; keďže v roku 1992 vyhlásil Náhorný Karabach nezávislosť, ktorú neuznala žiadna krajina na svete;
- K. keďže bývalá autonómna oblasť Náhorného Karabachu je medzinárodne uznanou časťou Azerbajdžanu, v ktorej dominujú etnickí Arméni; keďže 22. mája 2023 predseda vlády Arménska Nikol Pašinjan vyjadril pripravenosť svojej krajiny uznať územnú celistvosť Azerbajdžanu vrátane Náhorného Karabachu výmenou za bezpečnostné záruky pre arménske obyvateľstvo v regióne v rámci mierového procesu medzi oboma krajinami;

- L. keďže predseda Európskej rady Charles Michel vytvoril jednu z troch línií mierových rokovaní medzi Arménskom a Azerbajdžanom a má byť hosťiteľom ďalšieho stretnutia na vysokej úrovni s oboma lídrami, ktoré sa uskutoční 5. októbra 2023 v Granade na pôde Európskeho politického spoločenstva;
- M. keďže blokovanie komunikačných a cestných spojení spájajúcich západný Azerbajdžan s Nachičevanskou autonómnou republikou je nevyriešenou otázkou uvedenou v trojstrannom vyhlásení; keďže odblokovanie všetkých hospodárskych a dopravných spojení v regióne zo strany Arménska by zaručilo bezpečnosť dopravných spojení medzi Azerbajdžanom a Nachičevanskou autonómnou republikou a umožnilo by nerušený pohyb osôb, vozidiel a nákladu v oboch smeroch; keďže Azerbajdžan požaduje, aby mal koridor extrateritoriálny charakter, čo je pre arménsku stranu neprijateľné; keďže toto cestné spojenie, koridor Zangezur, sa nachádza na hraniciach Arménska s Iránom;
1. odsudzuje vopred naplánovaný a neopodstatnený vojenský útok Azerbajdžanu na Náhorný Karabach; zdôrazňuje, že tento útok bol navyše zbytočný, keďže Azerbajdžan, ktorý si upevnil svoju pozíciu po 44-dňovej vojne v roku 2020, bol na jasnej ceste obnoviť svoju kontrolu nad Náhorným Karabachom prostredníctvom diplomatických rokovaní; vyjadruje poľutovanie nad skutočnosťou, že azerbajdžanská ofenzíva vážne narúša prebiehajúci mierový proces s Arménskom, ktorý sprostredkúva EÚ;
 2. pripomína, že útok sa odohral v kontexte veľkej humanitárnej krízy v Náhornom Karabachu po tom, ako Azerbajdžan už deväť mesiacov blokuje Lačinský koridor, čím porušuje záväzky Baku vyplývajúce z vyhlásenia o prímerí z 9. novembra 2020 a právne záväzné príkazy Medzinárodného súdneho dvora;
 3. vyjadruje solidaritu s arménskym obyvateľstvom Náhorného Karabachu; vyzýva inštitúcie EÚ a členské štáty, aby Arménsku okamžite poskytli všetku potrebnú pomoc pri riešení prílevu utečencov z Náhorného Karabachu a následnej humanitárnej krízy, ako aj pri ich opätovnom začleňovaní do Arménska; vyjadruje uznanie arménskym orgánom za ich úsilie poskytnúť pomoc a prístrešie rastúcemu počtu utečencov z Náhorného Karabachu;
 4. opakovane zdôrazňuje svoje znepokojenie nad dôsledkami azerbajdžanskej vojenskej ofenzívy pre civilné obyvateľstvo Náhorného Karabachu, ktoré bolo nútené opustiť tento región;
 5. vyzýva na medzinárodné nezávislé vyšetrovanie údajných vojnových zločinov spáchaných azerbajdžanskými orgánmi na etnických Arménoch v Náhornom Karabachu od 19. septembra 2023 s cieľom postaviť pred súd a uložiť sankcie všetkým zodpovedným osobám;
 6. odsudzuje nečinnosť ruských „mierových síl“ a celkovú úlohu Ruska, ktoré po desaťročia podnecovalo konflikt a využívalo ho na vlastné politické ciele;
 7. vyzýva vládu Azerbajdžanu, aby okamžite a bezpodmienečne prepustila a repatriovala všetkých bývalých predstaviteľov Náhorného Karabachu vrátane bývalého štátneho ministra Náhorného Karabachu Rubena Vardanjana, poradcu prezidenta Davita Babajana a všetkých ostatných, ktorí boli nezákonne zatknutí pred 20. septembrom

2023 a po ňom;

8. víta zriadenie prítomnosti medzinárodných síl v Náhornom Karabachu pod záštitou OSN, ktorá bude monitorovať situáciu na mieste a poskytovať pomoc zostávajúcemu miestnemu obyvateľstvu; vyzýva ESVČ, aby podstatne zvýšila počet pozorovateľov pôsobiacich v rámci misie Európskej únie v Arménsku, aby ich umiestnila pozdĺž hranice s Tureckom a aby požadovala ich prítomnosť na azerbajdžanskej strane hranice s Arménskom a v Náhornom Karabachu;
9. pripomína, že Azerbajdžan je plne zodpovedný za dodržiavanie práv a bezpečnosti všetkých príslušníkov arménskeho etnika, ktorí sa rozhodli zostať v Náhornom Karabachu; požaduje ochranu svojho kultúrneho, historického a náboženského dedičstva v súlade s normami UNESCO a medzinárodnými záväzkami Azerbajdžanu; trvá na tom, aby Azerbajdžan umožnil misii UNESCO navštíviť Náhorný Karabach a umožnil jej prístup k pamiatkam potrebný na účely zaznamenania ich súčasného stavu a pokračovania v inventarizácii; žiada, aby sa zabezpečila ochrana majetku tých členov arménskeho spoločenstva, ktorí sa rozhodli odísť, a aby sa s Arménskom vypracovalo riešenie na poskytnutie odškodnenia za majetok, ktorý zostal v Náhornom Karabachu; žiada, aby Azerbajdžan vyvinul maximálne úsilie a umožnil bezpečný návrat etnického arménskeho obyvateľstva z Náhorného Karabachu bez zastrasovania a pod medzinárodným dohľadom;
10. varuje Azerbajdžan pred akýmkoľvek potenciálnym vojenským avanturizmom voči Arménsku, ako bol ten, ktorý sa odohral v septembri 2022, s cieľom násilne ovládnuť južnú časť Arménska alebo iné časti provincie Sjunik; keďže akékoľvek takéto kroky by sa považovali za základ na prehodnotenie vzťahov EÚ s Azerbajdžanom, a to pozastavením rokovaní o dohode s Azerbajdžanom, presadením cenového stropu na azerbajdžanskú ropu a plyn, pozastavením memoranda o porozumení o strategickom partnerstve v oblasti energetiky, pozastavením účasti Azerbajdžanu na Východnom partnerstve, uvalením osobných cielených sankcií voči všetkým osobám v azerbajdžanských orgánoch, ktoré prijali a vykonali tieto rozhodnutia, v súlade s globálnym režimom sankcií EÚ v oblasti ľudských práv, lobovaním za pozastavenie členstva Azerbajdžanu v medzinárodných organizáciách a športových federáciách a zákazom účasti azerbajdžanských účastníkov na medzinárodných kultúrnych a športových podujatiach; vyzýva Turecko, aby zabránil svojmu spojencovi Azerbajdžanu v takýchto nezodpovedných krokoch;
11. podporuje prebiehajúce mierové rozhovory medzi Arménskom a Azerbajdžanom, ktoré boli od začiatku nestabilné, ale v súčasnosti ich vážne sťažila nedávna vojenská operácia proti Náhornému Karabachu; pripomína, že vzťahy medzi oboma krajinami boli vážne narušené viac ako tridsať rokov trvajúcim konfliktom, ktorý bol podnecovaný a predlžovaný zásahom Ruska; verí, že keď budú medzinárodne zaručené práva a bezpečnosť Arménov v Náhornom Karabachu, ako aj právo na návrat tých, ktorí už utiekli, táto otázka už nebude v centre pozornosti a obe krajiny budú môcť nadviazať dobré susedské vzťahy, nastúpiť na dlhú cestu zmierenia a nepodľahnúť vonkajším zásahom; zdôrazňuje, že dôstojný a trvalý regionálny mier, ktorý zachováva suverenitu, nezávislosť a územnú celistvosť oboch krajín, je predpokladom stability v susedstve;
12. vyzýva EÚ, aby vyjadrila silnú podporu demokraticky zvoleným arménskym orgánom a

ich ambícií rozvíjať odolnosť, bezpečnosť, demokratické reformy a vôľu znížiť svoju závislosť od bezpečnostných záruk Ruskej federácie; domnieva sa, že EÚ musí využiť príležitosť potenciálneho geopolitického vákua a poskytnúť Arménsku ambiciózny plán spolupráce prostredníctvom aktualizácie súčasnej komplexnej a posilnenej dohody o partnerstve, ktorá by Arménsko pevnejšie zakotvila v spoločenstve západných demokracií a pomohla mu uvoľniť vzťahy s jeho susedmi, najmä s Tureckom;

13. poveruje svoju predsedníčku, aby postúpila toto uznesenie podpredsedovi Európskej komisie/vysokému predstaviteľovi Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku, Rade, Komisii, vláde a prezidentovi Arménska, vláde a prezidentovi Azerbajdžanu, generálnej tajomníčke Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe, generálnej tajomníčke Rady Európy, generálnej riaditeľke UNESCO a generálnemu tajomníkovi Organizácie Spojených národov.